

Urszula Markowska-Manista, Dominika Zakrzewska-Olędzka
Aleksandra Niedźwiedzka-Wardak
Katedra UNESCO im. Janusza Korczaka
Akademia Pedagogiki Specjalnej
unescochair@aps.edu.pl

Sprawozdanie z 10. Międzynarodowej Szkoły Letniej

"Współczesne problemy dziecka i dzieciństwa w społeczeństwach wielokulturowych - teoria, badania, praktyka"

zorganizowanej przez Katedrę UNESCO im. Janusza Korczaka APS

W dniach 15-24 września 2016 roku Katedra UNESCO im. Janusza Korczaka Interdyscyplinarnych Studiów nad Rozwojem i Dobrostanem Dziecka w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie zorganizowała jubileuszową 10. Międzynarodową Szkołę Letnią pt. *"Współczesne problemy dziecka i dzieciństwa w społeczeństwach wielokulturowych - teoria, badania, praktyka"* ("The contemporary problems of children and childhood in multicultural societies- theory, research, praxis")¹.

Tegoroczna Letnia Szkoła została, po raz pierwszy, zorganizowana we współpracy z zagranicznym partnerem akademickim: Wydziałem Edukacji Uniwersytetu Josipa Juraja Strossmayera w Osijeku /Chorwacja/. Partnerami wspierającymi organizatorów Szkoły byli: Polski Komitet ds. UNESCO, Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej – Program CEEPUS, Polskie Stowarzyszenie Janusza Korczaka oraz Fundacja dla Somalii. Honorowy Patronat nad tym wydarzeniem objęli: Polski Komitet ds. UNESCO, Polski Narodowy Komitet UNICEF, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Międzynarodowe Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka (IKA) oraz M.A. Childhood Studies and Children's Rights /Niemcy/.

W program Szkoły włączono wybrane punkty programu 3-dniowej Międzynarodowej Konferencji Pedagogiki Specjalnej z Cyklu: „OSOBA”, zorganizowanej przez Instytut Pedagogiki Specjalnej APS, której Katedra UNESCO była partnerem naukowym. Tematyka konferencji oscylowała wokół zagadnień wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju dzieci z różnorodnymi zaburzeniami, koncentrując dyskusje i wymianę naukowo-badawczych doświadczeń wokół następujących bloków problemowych: uwarunkowania medyczne; społeczne, prawne i ekonomiczne konteksty wspomagania rozwoju; udział rodziny; diagnoza potrzeb i możliwości dziecka i rodziny; metody wspomagania rozwoju.

---

¹ Więcej informacji oraz program: <http://www.aps.edu.pl/unesco-chair/unesco-janusz-korczak-chair-international-summer-schools.aspx>

Problematyka 10. Międzynarodowej Letniej Szkoły, zbudowana została wokół teoretycznych, badawczych i praktycznych aspektów funkcjonowania dziecka i zróżnicowanych uwarunkowań jego dzieciństwa w społeczeństwach wielokulturowych. Dyskutowana była przez pryzmat podejść: pedagogicznego, psychologicznego i socjologicznego oraz rozpatrywana jako interdyscyplinarne pole badań i działań praktycznych przez badaczy i praktyków z Polski, Grecji, Niemiec, Chorwacji, Macedonii, Serbii, Gruzji, Włoch, Bośni, Kazachstanu i Węgier.

Podjmując tematykę dziecka funkcjonującego w tzw. „wrażliwych kontekstach”² w coraz bardziej różnicujących się społeczeństwach wielokulturowych w krajach Unii Europejskiej, Kaukazu, Półwyspu Arabskiego, Afryki i Azji Centralnej, badacze i uczestnicy zwrócili szczególną uwagę na warunki bytowania i funkcjonowania dzieci i młodzieży w nowych miejscach życia oraz na wpływ tychże warunków na ich dalszy rozwój. Szczególny nacisk położono na współczesne badania dotyczące aberracji w dostępie dzieci do ich praw, gdyż stanowią one z jednej strony jedną z najbardziej dyskryminowanych grup, z drugiej zaś są, bardziej niż dorośli, narażone na przeżywanie stresu związanego z niepewnością i zmianami, w szczególności, kiedy jest on powiązany z obawami i niepewnością opiekujących się nimi dorosłych.

Problematyka dotycząca społeczno-psychologicznego i pedagogicznego funkcjonowania dzieci we współczesnych wielokulturowych (doświadczanych nowej jakości procesami migracyjnymi) społeczeństwach wydaje się być szczególnie ważna dla badaczy, nauczycieli akademickich, polityków oświatowych, pedagogów, nauczycieli, praktyków oraz kadr związanych z procesami diagnozowania potrzeb i problemów szkolnej adaptacji dzieci cudzoziemskich w społeczeństwach przyjmujących. Równie ważne - w wymiarze empirycznych i teoretycznych analiz - są następstwa procesów: migracji, uchodźstwa, reemigracji, odnoszące się do edukacji i komunikacji międzykulturowej w szkole i w środowiskach wspierających dziecko, przygotowania nauczycieli, pedagogów do pracy w środowiskach zróżnicowanych kulturowo, jak też do psychologicznego i pedagogicznego wsparcia dzieci w ponownej socjalizacji i integracji społecznej.

W wykładach, warsztatach, wizytach studyjnych, seminariach, konsultacjach eksperckich, dyskusjach a także działaniach mających na celu facylitację potencjalnych zespołowych działań badawczych, prowadzonych w języku angielskim wzięli udział młodzi pracownicy naukowcy i studenci z uniwersytetów oraz organizacji pozarządowych z Bośni, Chorwacji, Gruzji, Kazachstanu, Macedonii, Polski, Serbii, Węgier oraz Włoch (19 osób).

---

² Więcej: M. Schultze-Kraft, *'External Stresses' and Violence Mitigation in Fragile Contexts: Setting the Stage for Policy Analysis*. No. Evidence Report; 36. Institute of Development Studies (IDS), 2013; H. Haider, "Community-based approaches to peacebuilding in conflict-affected and fragile contexts." (2009); L. Davies., "Capacity development for education systems in fragile contexts." *Report for German Technical Cooperation/European Training Foundation (GTZ/ETF)* (2009).

Wśród wykładowców (obok polskich specjalistów) znaleźli się obywatele Grecji i Niemiec (23 osoby). Część uczestników wzięła udział w Błękitnym Marszu Pokoju, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Kombatantów Misji Pokojowych ONZ oraz Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie (UNIC/Warsaw) przy współpracy z ELSA Poland z okazji Międzynarodowego Dnia Pokoju. Dzięki dużemu zróżnicowaniu działań, możliwe było szerokie przedstawienie omawianych tematów uczestnikom, zapoznanie ich z praktyką placówek wspierających dzieci i młodzież oraz dyskusja nad różnicami międzynarodowymi i międzykulturowymi w tym zakresie. Szczególnie cenna okazała się możliwość wymiany dobrych praktyk pomiędzy uczestnikami oraz nawiązanie między nimi kontaktów akademickich, które mogą umożliwić im w przyszłości dalszą współpracę w ramach projektów naukowych i społecznych, a także zachęta ze strony organizatorów i ekspertów do podejmowania wspólnych interdyscyplinarnych badań.

Trwałym efektem 10. Międzynarodowej Letniej Szkoły będzie publikacja wybranych artykułów uczestników, wykładowców i zaproszonych gości pod roboczym tytułem: „The contemporary problems of children and childhood in multicultural societies - theory, research, praxis”. Będzie to już druga książka z serii: „Development and Social Adaptation of Children and Youth”, którą rozpoczęła publikacja z Letniej Szkoły 2015 pt.: „The Interdisciplinary Contexts of Reintegration and Readaptation in the Era of Migration - an Intercultural Perspective”.

Zachęcamy do uczestnictwa w kolejnej, 11-tej Międzynarodowej Letniej Szkole UNESCO, pt.: „*Międzynarodowe doświadczenia w zakresie adaptacji dzieci uchodźców i migrantów – teoria, badania, praktyka*” („International Experiences in Adaptation of Refugee and Migrant Children – theory, research, praxis”). Jednocześnie informujemy, że wszystkie aktywności przewidziane w programie Szkół Letnich, odbywają się w języku angielskim i nie są tłumaczone.

Wszystkich zainteresowanych Letnimi Szkołami, zachęcamy do odwiedzenia strony Katedry UNESCO im. Janusza Korczaka APS oraz śledzenia podejmowanych przez zespół Katedry działań: <http://www.aps.edu.pl/uczelnia/katedra-unesco.aspx>.